

Sprawozdanie z pobytu
w Morawskim Archiwum Ziemskim w Brnie
oraz Powiatowych Archiwach Państwowych
w Brno-Venkov z siedzibą w Rajhradzie i Pelhřimovie
(10–14 IX 2018 r.)

Wyjazd służbowy do Morawskiego Archiwum Ziemskiego w Brnie oraz Powiatowego Archiwum Państwowego w Pelhřimovie w dniach 10–14 IX 2018 r. miał na celu zapoznanie się ze strukturą organizacyjną, warunkami lokalowymi oraz działalnością tych placówek, ze szczególnym uwzględnieniem zasad udostępniania ich zasobu i realizowanych w nim kwerend.

Brno jest historyczną stolicą Moraw i nadal stanowi ważny ośrodek administracyjny oraz jedno z centrów życia gospodarczego i naukowego w Republice Czeskiej. Utworzenie uniwersytetu w Brnie w 1906 r. znacząco wpłynęło na rozwój archiwum, wykorzystanie w badaniach naukowych jego zasobu oraz kształcenie kadry archiwum¹.

Morawskie Archiwum Ziemskie w Brnie (*Moravský zemský archiv v Brně*, dalej: MZA) należy do największych i najstarszych czeskich archiwów. Jego zasięg terytorialny obejmuje trzy kraje (odpowiedniki naszych województw): południowo-morawski (cz. *Jihomoravský kraj*), zliński (cz. *Zlínský kraj*) oraz kraj Wysoczyna (cz. *Kraj Vysočina*). Podporządkowanych mu zostało 15 powiatowych archiwów państwowych (*Státní okresní archiv*, dalej: archiwa powiatowe). MZA powstało w 1836 r. Jego zasób liczy ok. 6 500 m.b. akt, a łącznie z archiwami powiatowymi ok. 130 000 m.b. Do jednego z najcenniejszych zasobów instytucji należą pergaminowe *Morawskie Ziemskie Księgi Hipoteczne z lat 1348–1642*, które w 1998 r. zostały wpisane na listę narodowych pomników kultury (*Národní Kulturní Památky*)². Na uwagę zasługują także zachowane dokumenty perga-

¹ I. Štarha, *Moravský zemský archiv v Brně*, Brno 2003.

² Wydział Archiwistyki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Czeskiej prowadzi listę najcenniejszych zabytków – Narodowych Pomników Kultury (NKP). Trafiają na nią wy-

minowe, zasób kartograficzny czy tłoki pieczętne, jak również skatalogowany zbiór odwzorowań pieczęci opłatkowych i lakowych, które wykonywano przed konserwacją odnośnych jednostek aktowych.

W skład MZA wchodzi siedem komórek organizacyjnych: kancelaria (Kancelář vedoucího služebního úřadu), oddział udostępniania i biblioteki (Oddělení využívaní archiválií a knihovna), oddział ewidencji i opracowania zasobu (Oddělení evidence, správy a zpracování fondů), oddział narastającego zasobu (Oddělení předarchivní péče a ochrany archiválií), oddział IT i digitalizacji (Oddělení IT a digitalizace), księgowość (Oddělení ekonomické), oddział administracyjno-gospodarczy (Oddělení správy budov), kadry (Personalistka), audytor (Auditor). W MZA zatrudnionych jest 81 pracowników, natomiast w archiwach powiatowych 127 osób.

MZA od 29 X 2007 r. posiada nową siedzibę. Składa się ona z dwóch części: biurowej, otwartej dla użytkowników i wszystkich pracowników (liczącej siedem kondygnacji) oraz magazynowej (10 kondygnacji), w której znajduje się 47 magazynów z ograniczonym dostępem, pozbawionych okien i klimatyzowanych. W budynku można pomieścić 80 000 m.b., a przy zastosowaniu we wszystkich magazynach regałów kompaktowych aż 110 000 m.b. akt³. Nowa siedziba pozwoliła na racjonalne zorganizowanie funkcjonowania poszczególnych oddziałów archiwum, przy uwzględnieniu ergonomii stanowisk pracy, jak również bezpieczeństwa materiałów archiwalnych. Niestety, utrzymanie tego budynku generuje dosyć duże koszty związane z pracą klimatyzacji, niezbędnej tak w pomieszczeniach magazynowych, jak i biurowych. Wadliwa okazała się elewacja pokryta taflami szkła, które pod wpływem warunków klimatycznych pęka, co stanowi poważne zagrożenie.

Ogólnej prezentacji organizacji pracy w MZA, zaś szczegółowo pracowni naukowej oraz problemów, jakie wiążą się z jej funkcjonowaniem dokonała Lucie Křížová, zastępca dyrektora MZA i kierownik oddziału udostępniania i biblioteki. Pracownik tego oddziału, Josef Voborný, przedstawił oprogramowanie kom-

jątkowe archiwalia. Podstawowymi kryteriami decydującymi o wpisaniu zabytków są ich unikatowość, wartość historyczna oraz archiwalna dla historii i kultury Czech. Lista jest ogłaszana przez rząd Republiki Czeskiej w formie rozporządzeń. Narodowym Pomnikiem Kultury może zostać również obiekt uznany już wcześniej za Archiwalny Pomnik Kultury (APK). Na czeskiej liście NKP dotychczas znalazły się zaledwie cztery zespoły (podczas gdy na liście AKP jest ich 171): *Zákon 499/2004 Sb. ze dne 30. června 2004, o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších právních předpisů*; <http://www.mza.cz/legislativa>, [dostęp 12.10.2018].

³ *Moravský zemský archiv v Brně. Pamětní kniha k otevření novostavby*, Brno 2007.

puterowe przeznaczone do obsługi użytkowników. Prezentacji zasobu dokonał PhDr. Mgr. Tomáš Černušák, kierownik oddziału aktowego oraz Ladislav Jurkovič.

Pomieszczenie pracowni naukowej jest przestronne i przeszklone. Znajduje się w niej 96 miejsc, spośród których kilkanaście jest wyposażonych w komputery, służące do przeglądania skanów i pomocy archiwalnych. Dodatkowo 15 stanowisk wyposażono w czytniki mikrofilmów, a jedno stanowisko w oświetlenie ułatwiające wykonywanie zdjęć fotograficznych. Obsadę czytelnicy stanowią dwie osoby obsługujące użytkowników, dwie przygotowujące akta oraz dwie realizujące zamówienia na kopie i przeprowadzające poszukiwania w zasobie. W pracowni naukowej odbywa się przygotowywanie akt do udostępnienia dla użytkowników, w szczególności paginowanie oraz kontrola skanów. Czytelnia czynna jest od poniedziałku do czwartku w systemie dwóch dyżurów popołudniowych, w piątki zaś jest nieczynna.

Pracownia naukowa do obsługi użytkowników stosuje program komputerowy firmy BACH Systems s.r.o.⁴ System ten może być wykorzystywany przy zarządzaniu i udostępnianiu całego zasobu bez względu na jego formę. Połączenie z inwentarzem topograficznym sprawia, że po złożeniu zamówienia na jednostkę archiwalną wskazywana jest jej lokalizacja w magazynie, co przyspiesza i ułatwia pracę magazynierów. Pozwala to na sprowadzanie archiwaliów do czytelnicy w ciągu godziny od złożenia rewersu, z wyjątkiem tych jednostek, które wymagają dłuższego czasu na przygotowanie przed ich udostępnieniem.

Użytkownik może zamówione do czytelnicy akta odłożyć w niej na maksymalnie 30 dni. Do ich przechowywania przeznaczony jest specjalny magazyn, zlokalizowany obok czytelnicy, dzięki czemu mają one zapewnione takie same warunki, jak w magazynach stałych. Czytelnia realizuje niewymagające znacznych poszukiwań zamówienia na wykonanie skanów i kopii, tak do celów genealogicznych, jak i urzędowych. Na stronie internetowej archiwum dostępne są formularze wniosków o przeprowadzenie kwerendy genealogicznej oraz zamówień kopii⁵. Czytelnia udziela także informacji o zasobie, ustnej oraz pisemnej. Odbywa się w niej także kontrola skanów zdigitalizowanych materiałów archiwalnych.

Udostępnienie akt odbywa się na podstawie ustawy archiwalnej⁶, która, podobnie jak w Polsce, dopuszcza odmowę dostępu do akt ze względu na: stan

⁴ <http://www.bach.cz>, [dostęp 9.10.2018].

⁵ <http://www.mza.cz/formulare>, [dostęp 9.10.2018].

⁶ *Zákon 499/2004 Sb. ze dne 30. června 2004, o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších právních předpisů*, <http://www.mza.cz/legislativa>, [dostęp 12.10.2018].

zachowania, okresy karencji w dostępie akt i ochronę danych osobowych. Po wejściu w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 IV 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE, MZA nie otrzymało jeszcze żadnych wytycznych w sprawie udostępniania akt. W związku z tym do dokumentacji spraw sądowych, objętych karencją 70 lat od uprawomocnienia się orzeczenia lub zakończenia postępowania, ze względu na RODO dolicza się 25 lat w celu wykluczenia wystąpienia w aktach danych osobowych osób żyjących, np. stron bądź świadków. MZA na mocy art. 37 ustawy archiwalnej otrzymało dostęp do komputerowej ewidencji ludności. Upoważniony pracownik MZA przy pomocy tej bazy weryfikuje, czy osoba, której dotyczą materiały archiwalne jest osobą żyjącą czy zmarłą. Pozwala to ustalić, czy archiwalia podlegają tym samym reżimowi ochrony danych osobowych i skłania do ewentualnego nawiązania kontaktu celem uzyskania zgody tej osoby na udostępnienie dotyczących jej danych. Niestety, dość często archiwum nie posiada wystarczająco szczegółowych danych, by można było jednoznacznie zidentyfikować osobę, której dotyczą archiwalia i odnaleźć ją w ewidencji ludności, zwłaszcza w przypadku osób noszących popularne imiona i nazwiska.

Wydawanie zaświadczeń i uwierzytelnionych kopii oraz realizację spraw urzędowych w Czechach, podobnie jak i w Polsce, reguluje kodeks postępowania administracyjnego. Kwerendy urzędowe są bezpłatne. W 2017 r. załatwiono w MZA 801 spraw urzędowych (171 realizowanych przez kancelarię, pięć przez czytelnię z biblioteką, 625 przez oddział ewidencji i opracowania). Tymczasem w archiwach powiatowych było to 2048 spraw. Wydane uwierzytelnione kopie ewidencjonuje się w rejestrze wydanych uwierzytelnionych kopii, zawierającym dane: dla kogo i do jakiego celu były one wydane, kwotę pobranej opłaty skarbowej, a w przypadku jej zwolnienia podstawę prawną oraz nazwisko referenta przygotowującego kopię.

Natomiast kwerendy genealogiczne są realizowane zgodnie z cennikiem usług archiwalnych. Większość specjalistycznych kwerend przeprowadzanych jest w oddziale aktowym przez pracownika zajmującego się określoną grupą zespołów (w MZA zespoły są przypisane według kryterium proweniencyjnego do grup oznaczonych literami od A do L). Do celów genealogicznych poszukiwania są realizowane w ramach usługi płatnej. W 2017 r. zrealizowano w MZA 442 kwerendy do celów genealogicznych (13 przez kancelarię, 79 przez czytelnię, 350 przez oddział ewidencji i opracowania zasobu), zaś w archiwach powiatowych 1 090.

W MZA stosowany jest elektroniczny system rejestracji pism wpływających i wypływających, ale nie tworzy się ich odwzorowań cyfrowych. Uregulowanie spraw własnościowych w Czechach sprawia, że liczba kwerend urzędowych własnościowych nie jest aż tak uciążliwa jak w Polsce. Liczba kwerend genealogicznych zaś znacząco spadła po udostępnieniu akt metrykalnych online. Archiwum nie podejmuje się kwerend genealogicznych w aktach, które zostały udostępnione online.

Archiwa czeskie stoją dopiero przed zadaniem wdrożenia zintegrowanego systemu udostępniania w Internecie ewidencji archiwalnej i zdigitalizowanych materiałów. W 2015 r. zostały zebrane i zaktualizowane wskazówki metodyczne⁷, na podstawie których przygotowany został system ELZA, obecnie testowany przez powołany do tego zespół w archiwach czeskich, w tym MZA. Z tego względu na stronie MZA dostępne są tylko częściowo inwentarze w formie PDF.

Dostęp online do zasobu jest możliwy przez stronę internetową MZA⁸. Udostępnione zostały na niej następujące zakładki: księgi metrykalne (w 2017 r. odnotowano tam 163 539 korzystających), kataster⁹ (2017 r. – 21 346 korzystających), monasterium¹⁰ (w projekcie udostępnione zostały zespoły poklasztorne), widoki miast Czech i Słowacji¹¹, digitalizacja (zawierająca różne zespoły zdigitalizowane w całości i częściowo).

Projekt ActaPublica¹² realizowany jest przez Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich (mormonów). Wymaga od użytkownika zarejestrowania i logowania. Serwis ma ograniczenia ilości pobieranych jednorazowo danych. Jest to płatna platforma i posiada zabezpieczenia skanów w postaci znaków wodnych. Prezentowane są w nim akta metrykalne z zasobu takich placówek, jak: Moravsky zemsky archiv Brno, Statni oblastni archiv Plzni, Statni oblastni archiv v Praze oraz Diöcesenarchiv St. Pölten w Austrii. Metryki udostępniane są w formacie PDF, zaś do wyszukiwania osób służą zeskanowane indeksy zawarte w księgach. Na uwagę zasługuje fakt, że w serwisie dostępne są spisy wszystkich miejscowości wchodzących w skład danej parafii. Należy dodać, że interfejs portalu czeskich udostępniających zasób, w tym omawianego portalu ActaPublica, jest intuicyjny i prosty w obsłudze.

⁷ *Základní pravidla pro zpracování archiválií*, pod red. M. Wanera, Praha 2015.

⁸ <http://www.mza.cz/>, [dostęp 12.10.2018].

⁹ <https://www.mza.cz/indikacniskici/>, [dostęp 12.10.2018].

¹⁰ <http://monasterium.net/mom/fonds>, [dostęp 12.10.2018].

¹¹ <http://veduty.bach.cz/veduty/>, [dostęp 12.10.2018].

¹² <http://actapublica.eu/>, [dostęp 12.10.2018].

W strukturze oddziału udostępniania znajduje się także biblioteka. Księgozbiór podręczny znajduje się na jej zapleczu oraz w dostępnej dla wszystkich użytkowników części pracowni naukowej, natomiast jego pozostała część znajduje się w osobnym magazynie. Biblioteka do katalogowania księgozbioru stosuje system Clavius, dostępny online¹³. Publikacje wydane przed 1989 r. są w dalszym ciągu ujęte w tradycyjnym katalogu kartkowym, lecz systematycznie wprowadzanym do systemu elektronicznego. Na koniec 2017 r. wprowadzonych do Clavius było: 55 898 tytułów (MZA i archiwa powiatowe: 209 089) i 81 853 tomów (MZA i archiwa powiatowe: 278 888). Całkowity księgozbiór MZA liczy 148 801 książek (dodatkowo w archiwach powiatowych 290 523) i w roku 2017 powiększył się o 1228 pozycji w MZA i 3652 w archiwach powiatowych. W tym samym roku z biblioteki MZA wypożyczono 1347 tomów, zaś z bibliotek archiwów powiatowych 4204. Biblioteka prowadzi także przegląd prasy lokalnej, gromadząc wycinki dotyczące archiwum i jego zasobu.

Magazyny archiwalne zostały wyposażone w regały stacjonarne, które można w przyszłości zastąpić regałami kompaktowymi, co umożliwiają już teraz zamontowane w podłogach szyny. Na uwagę zasługuje zastosowany w archiwum w MZA system przechowywania materiałów kartograficznych. Rozłożone lub rozwinięte mapy i plany są zawieszane pionowo na metalowych siatkach, te zaś umieszczone są w metalowych ramach wysuwanych poziomo na prowadnicach. Główną zaletą systemu jest efektywne wykorzystanie przestrzeni przy jednocześnie dużej dostępności każdego obiektu kartograficznego i stworzeniu mu bezpiecznych warunków przechowywania.

Część materiałów archiwalnych nadal znajduje się w pochodzących jeszcze od aktotwórców pudłach, opatrzonych nieraz wręcz ozdobnymi opisami, czy metalowymi okuciami. We wszystkich magazynach aktowych zapewnione są właściwe warunki do przechowania materiałów archiwalnych. Do przechowywania dysków, na które przeniesiono wykonane skany, wyznaczono także specjalne pomieszczenie magazynowe.

MZA ma także możliwość pozyskiwania materiałów archiwalnych poprzez ich zakup i przyjęcie darowizny. Na uwagę zasługuje fakt, że w 2017 r. archiwum zakupiło m.in. cztery pergaminy z XV w., z których najstarszy pochodził z 1448 r. Fundusze na zakupy archiwaliów przyznawane są z budżetu ministerstwa.

W ramach działalności popularyzacyjno-edukacyjnej, prowadzonej przez oddział ewidencji i opracowania, organizowane są wystawy (w 2017 r. zorga-

¹³ <https://www.mza.cz/knihovna/>, [dostęp 12.10.2018].

nizowano 16 samodzielnych wystaw: MZA – 3, archiwa powiatowe – 13) oraz 12 współorganizowanych z innymi instytucjami (MZA – 2; archiwa powiatowe – 10). Archiwum przeprowadza lekcje archiwalne, a także organizuje, cieszące się dużą popularnością, wycieczki po swojej siedzibie (w 2017 r. przyjęto w sumie 97 wycieczek – 21 w MZA; 76 w archiwach powiatowych). Do działań edukacyjno-popularyzacyjnych oraz wystawowych zostały przeznaczone dwie sale, duża i mniejsza (z możliwością wyodrębnienia z niej dodatkowej, jeszcze mniejszej sali). Placówka posiada też profesjonalną salę wystawową. W oddziałach w Rajhradzie i Pelhřimovie sala wystawowa pełni także funkcję sali lekcyjnej, warsztatowej lub konferencyjnej.

Ukazują się także publikacje o charakterze naukowym i popularnonaukowym. Ich wykaz jest zamieszczony na stronie MZA¹⁴. Można się z nimi także zapoznać, zakupić, czy też sfotografować podczas wizyty w czytelnicy, w której znajduje się wystawa publikacji własnych.

Do prac digitalizacyjnych zatrudniona jest tylko jedna osoba w MZA oraz sześć osób w niektórych archiwach powiatowych. MZA wykonuje przede wszystkim digitalizację w ramach procesu udostępniania i na potrzeby własne, np. wystaw czy wydawnictw. W obecnej chwili digitalizowane są kroniki miejscowości i szkół, które nie są przejmowane na stałe do zasobu MZA i archiwów powiatowych, jak również akta dotyczące rodziny i firmy Bata.

Druga, większa część procesu digitalizacji odbywa się w ramach dwóch projektów. Pierwszy z nich realizuje Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich (mormonów) siłami pięciu pracowników, zaś drugi – Muzeum Holocaustu w Waszyngtonie, zatrudniające do tego dwie osoby. MZA wraz z archiwami powiatowymi dostarcza akta do digitalizacji. W procesie przygotowania do digitalizacji, który wymaga więcej czasu niż sama digitalizacja, prowadzona jest także weryfikacja ewidencji i ewentualnie jej poprawianie i uszczegółowianie. W związku z tym, że materiały są przygotowywane zarówno w centrali, jak i w archiwach powiatowych, zachowana jest płynność prac. Na uwagę zasługuje baza komputerowa, w której rejestrowane są digitalizowane jednostki, a także specjalne metryczki, którymi materiały są opatrywane przed digitalizacją.

Dla pracowników MZA i archiwów powiatowych organizowane są seminaRIA i szkolenia (np. komputerowe, dotyczące konserwacji, zasad katalogowania księgozbioru bibliotecznego czy opracowywania archiwaliów), które odbywają

¹⁴ <http://www.mza.cz/publikace>, [dostęp 12.10.2018].

się w siedzibie MZA i w archiwach powiatowych oraz w innych instytucjach, z którymi współpracują.

W ciągu dwóch kolejnych dni pobytu zapoznałam się z organizacją i pracą dwóch powiatowych państwowych archiwów – w Brno-Venkov i w Pelhřimovie.

Archiwum Powiatowe w Brno-Venkov ma siedzibę w Rajhradzie, w wyremontowanym dawnym browarze najstarszego na Morawach klasztoru Benedyktynów. Po archiwum oprowadził mnie dyrektor Ivo Durec, pomysłodawca i organizator Światowego Muzeum Pudła Archiwalnych¹⁵, w którym znajdują się pudła i teczki z archiwów wielu krajów świata, przywiezione przez czeskich archiwistów podczas ich zagranicznych podróży, w tym z Polski, m.in. przekazane przez Archiwum Państwowe w Lublinie. Zasób archiwum w Rajhradzie to ok. 4000 m.b. akt. Zatrudnionych jest w nim pięć osób, zaś pracownia naukowa jest czynna tylko w poniedziałki i środy w godzinach 8.00–17.00.

Archiwum Powiatowe w Pelhřimovie posiada budynek zbudowany na potrzeby archiwum i ostatecznie ukończony w latach 90. XX w. Zostałam oprowadzona po całej siedzibie przez dyrektora PhDr. Zdenka Martíńka oraz jednego z pracowników, PhDr. Pavla Holuba. W archiwum pracuje czterech archiwistów. Czytelnia jest czynna w poniedziałki i środy od 7.30 do 17.00 oraz w piątki do 14.15. Natomiast archiwum jest otwarte w poniedziałki i środy od 7.30 do 17.00 oraz we wtorek, czwartek i piątek od 7.30 do 14.15.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że na zasób archiwów powiatowych składają się akta z wszystkich okresów, począwszy od średniowiecza aż po czasy współczesne. Warto wspomnieć o organizowanych akcjach, w ramach których archiwa pozyskiwały archiwalia ze swoich regionów, np. dyplomy cechowe po zmarłych członkach cechów. Jest to tradycja, która wykształciła się już w XIX w. Obecnie trwa akcja pozyskiwania do zasobu archiwum kronik szkolnych i przygotowywania ich do skanowania. Archiwa powiatowe pełnią funkcję ważnych ośrodków edukacji i popularyzacji wiedzy o historii i kulturze Czech, a przede wszystkim tzw. małych ojczyzn. Organizowane są dni otwarte oraz lekcje archiwalne, którym zazwyczaj towarzyszą wycieczki po archiwum, połączone z prezentacjami zasobu oraz wystawami. Z historii mikroregionu gromadzony jest także księgozbiór w bibliotekach archiwów powiatowych.

¹⁵ <http://adacta.archiwa.net/file/pudla.htm>, https://www.facebook.com/The-World-Museum-of-Archive-Boxes-324772021233896/?ref=aymt_homepage_panel&id=ARB0zLs3oKxWBjc2nnb6reHvbVh0c0-LBvLVINxZPx-H1GmAMYQRnkQ_OpYQgwEdZtmaYVE-JbzzNCH2, [dostęp 10.10.2018].

Opisywany wyjazd pozwolił zapoznać się z organizacją i warunkami pracy w MZA i w archiwach powiatowych. Praca w archiwum w Brnie w nowej siedzibie odbywa się w warunkach dużego komfortu dla pracowników, jak i użytkowników, którzy mogą cieszyć się znacznie krótszym czasem oczekiwania na zamówione akta. Odnośnie zasad udostępnienia i realizacji kwerend spotkałam się z podobnymi problemami, które dotyczą również archiwów polskich, zwłaszcza problematyczną kwestią jest udostępnienie akt w związku z wejściem w życie RODO. Udostępnienie akt metrykalnych online sprawiło, że zmniejszyła się liczba kwerend genealogicznych, które stanowiły dużą część realizowanych kwerend. Archiwum w Brnie ze względów finansowych nie prowadzi samodzielnie digitalizacji w szerszym zakresie, co utrudnia stworzenie własnej strategii czy metodyki digitalizacji. Kwestie te są narzucane odgórnie przez instytucje zewnętrzne, na rzecz których realizowane są projekty obejmujące digitalizację ich zasobu. Korzystają z wieloletniego doświadczenia, jak i organizacji pracy mormonów czy Muzeum Holocaustu. Są to pozytywne i godne naśladowania praktyki, tak organizacyjne, jak i metodyczne. Zwłaszcza stworzone na potrzeby digitalizacji bazy danych są niezwykle interesujące. Przy przygotowaniu jednostki aktowej odbywa się korekta ewidencji i uszczegółowienie opisu jej zawartości.

Jak się wydaje, w Czechach mamy do czynienia z wysokim poziomem kultury archiwalnej i świadomości wartości zasobu. Świadczy o tym ilość materiałów kwalifikowanych do wieczystego przechowywania, co widać chociażby po wielkości zasobu MZA i podległych mu archiwów powiatowych. Warto podkreślić, że w Czechach kultywowana jest wielka, wieloletnia już tradycja tworzenia kronik miejscowości oraz szkolnych. Odnotowuje się w nich najważniejsze wydarzenia z życia miasta, wsi lub szkoły, ilustrując je fotografiami czy drukami ulotnymi. Wreszcie w historii Czech i Moraw nie było zbyt wielu wydarzeń, które spowodowałyby duży uszczerbek dla stanu zachowania materiałów archiwalnych, czego doświadczyły archiwa polskie. Z punktu widzenia użytkownika naukowca i użytkownika amatora jest to doskonała sytuacja do prowadzenia badań naukowo-badawczych, genealogicznych czy hobbystycznych.

Agnieszka Konstankiewicz